

Kitaaba Daani'el - Lakkoofsa Afurtamii Sadii

Mul'isa Xuraa'inaa Raajii Kitaaba Qulqulluu Keessatti Ibsa Balleessaa Badaa Saamichaa keessaa Banuu

Jeff Pippenger
2024-01-07

Phaawulos humna mootummaa Roomaa warra waaqa tolfamaa waaqeffatan akka humna bara 538 keessatti mootummaa paaphaasummaa aangoo argachuu irraa dhowweetti ibse, kunis Daani'el keessatti “kan yeroo hunda” jedhu waaqa tolfamaa waaqeffannaa bakka bu'udhaan akka hundeeffame Wiliyaam Miillar akka beekuuf ragaa ta'e. Bu'uura yaada Wiliyaam Miillar humnoota lama isa balleessan, jechuun waaqa tolfamaa waaqeffannaa, isa itti aanu immoo paaphaasummaa irratti hundaa'e. Argannoo isa hundumaa caalaa barbaachisaa ta'e, kan bu'uura yaada sana deeggaru, dhugaa-baatuu Phaawulos 2 Tasalonqee boqonnaa lama keessatti dhiheesse ture; achittis Phaawulos dhowwaa paaphaasummaa irratti mootummaa Roomaa warra waaqa tolfamaa waaqeffatan irraa madde irraa fuudhamuu akka qabu ibsa, kanaanis “namni cubbuu” mana qulqullummaa Waaqayyoo keessatti akka kaa'amu, ofii isaa Waaqa ta'uu isaa agarsiisaa.

Kitaaba Daani'el keessatti mallattoon “kan guyyaa guyyaa” waaqeffannaa waaqolii baay'ee agarsiisu yeroo hundumaa mallattoo mootummaa paaphaasii duukaa ni dhufa; kunis yakka onaa ta'uu isaatiin yookaan jibbinsa onaa ta'uu isaatiin yoo bakka bu'ames akkasuma. Haa ta'u malee akeekkachiisa Kiristoos Kiristiyaanotaaf waa'ee marfamuu fi barbadaa'uu Yerusaalem, isa waggoota sadii fi walakkaa gidduutti, jechuunis bara 66 irraa hanga 70 ADtti raawwatame ilaalchisee kenne keessatti, Kiristoos “jibbinsa onaa, isa Daani'el raajichaan dubbatame” akka mallattoo Kiristiyaanotni Yerusaalem keessa turan battalumatti baqachuuf ittiin beekanitti dubbate. Seenaa irraa akka beekamutti, mallattoon sun mallattoo Roomaa paaphaasii utuu hin ta'in, kan Roomaa waaqeffannaa waaqolii baay'ee ture. Yoo marfamuu fi barbadaa'uu irraa of eeguuf fedhan, amanamtoonni mallattoo sana beekuu qabu turan. “Jibbinsa onaa, isa Daani'el raajichaan dubbatame” mallattoo Roomaa waaqeffannaa waaqolii baay'ee ti moo, kan Roomaa paaphaasii?

Kanaaf, “jibbii badaa” inni Daani'el raajichi dubbate sun iddoo qulqulluu keessatti dhaabatee yeroo isin argitanitti, dubbisuun haa hubatu; yeroo sana warri Yihudaa keessa jiran gara gaarotaatti haa baqatan; inni bantii manaa irra jiru waan tokko illee mana isaa keessaa fudhachuuf gad hin bu'in; inni lafa qotiisaa keessa jirus uffata isaa fudhachuuf deebi'ee hin galu. Bara sana keessa warra ulfaa fi warra daa'ima hoosisan irratti wayyoo! Garuu baqachuun keessan yeroo qorraatti yookaan guyyaa Sanbataatti akka hin taane kadhadaa; yeroo sana rakkina guddaa, isa jalqabaa addunyaatii jalqabee hamma ammaatti gonkumaa hin argamne, ammas deebi'ee kan hin argamne ni ta'a. Guyyoonni sun yoo hin gabaabbifamin, namni tokko illee hin oolu ture; garuu warra filatamtootaaf jedhamanii guyyoonni sun ni gabaabbifamu.”
Maatewos 24:15–22.

Obboleettiin Waayitii akkamitti akeekkachiisni kun seenaa badiisa Yerusaalem keessatti bara 66 hanga 70 ADtti raawwatame irratti yaada kenniti; isheenis alaabaa, yookaan mallattoo waraana

Roomaa, mallattoo Kiristaanota yeroo sana Yerusaaalem keessa hafaniif akka baqatan agarsiisu akka ture ni ibsiti. Kanaaf, “jibbisiisni manca’inaa, isa Daani’el raajichaan dubbatame,” Roomaa waaqeffannaa tolfamaa turtee, moo Roomaa paaphaasummaa ture, akkuma Miilar bu’uura sirna hiikkaa isaa irratti ijaaretti?

Wilimi Milari mul’atawwan Roomii lamaan isaanii iyyuu (kan waaqeffannaa waaqolii duraa, isa boodaan kan paaphaasummaa) akka hubatu geggeeffame; garuu seenaa keessa jiraachaa tureen mootummaa lamaan isaanii iyyuu akka mootummaa tokkootti ilaaluuf dirqame. Dhugumaanis, isaan mootummaa tokko; garuu yeroo walitti aananii dhufan mootummaa lama iyyuu bakka bu’u. Seenaa raajii bara 1798n dirqamee, Milari Roomii akka mootummaa tokkootti, keessumaa, ilaaluu qaba ture. Bara 1798tti Milari Dhufaati Lamaffaa Kiristoos gara fuulduraatti waggaa digdamii shan jechuun ni tilmaama ture. Roomiin paaphaasummaa bara 1798tti madaa du’aa akka argatte guutummaatti ni beeka ture. Milariif, mootummaa paaphaasummaa Roomii booddee mootummaa lafa irraa biraa kam iyyuu hin turre; sababiin isaas Kiristoos deebi’uuf dhihoo ture.

Seenaa keessatti Milleri keessa ture keessatti, inni siidaa boqonnaa lamaffaa Daniel keessatti ibsame mootummaa lafaa afur bakka bu’a jechuun hubate; sababiin isaas, Daniel akkasuma dhugaa ba’eera.

Mootummaan afraffaan akka sibiilaatti jabaataa ta’a; akkuma sibiilli waan hundumaa caccabsee mo’atu, akkuma sibiilli wantoota kana hundumaa caccabsus, mootummaan sunis ni caccabsa, ni tumas. Miilota fi quba miilaa keessaa gar tokko suphee supheessaa, gar tokko immoo sibiila ta’uu isaa ati argiteef, mootummaan sun ni qoodama; ta’us humna sibiilaa keessaa ni qabaata, sababni isaas sibiilli suphee dhoqqee wajjin walmakaa ta’ee akka ati argiteeti. Daani’el 2:40, 41.

Miilliir akka mootummoonni afur qofa jiran, mootummaan afraffaanii fi isa dhumaa immoo Roomaa akka ta’e hubate; kanaas seenaa irraa Roomaan waaqeffannaa tolfamaa hordoftee Roomaan paaphaasummaa taate akka ta’e ni beeka ture. Miilliiritti, akka dubbii Daani’eel wajjin walii galutti, mootummaan afraffaan “qoodame” ture; garuu Miilliiriif qoodamuun kun garaagarummaa gidduu wantoota mootummaa Roomaa keessaa qaama dhugaa fi qaama hafuuraa qofa argisiisa ture. Inni sirrii ture; ta’us hubannaan isaa daangeffamaa ture.

Miileriin qoodamuun Roomaan waaqeffataa fi Roomaan paaphaasummaa qabu gidduutti ta’e qoodamni, qoodinsa Phaawulos adda baasuuf kaafame irratti hundaa’e akka ta’e hin argine. Phaawulos (akkasumas Yohannis Cuuphaan), yeroo yookaan barrii fannoo keessatti wanti qabatamaan kan hafuuraa ta’etti ce’uu akka qabu adda baasan. Hubannoo sana malee Miiler dirqamee akka Roomaan mootummaa tokko ta’ee, garuu boqonnaa lama qabuutti fudhata ture. Eeyyee, inni sirrii ture (garuu daangeffame). Inni Roomaan hafuuraa Baabilon qabatamaa keessatti bakka bu’ante akka ta’e hin argine; sababiin isaas Roomaan hafuuraa (paaphaasummaan) Baabilon hafuuraa dha.

Baabilon inni dhugaa, akka mootummaa afran keessaa isa jalqabaa Daani’el boqonnaa lama keessatti ibsametti, mootummaa afraffaa fakkeessu ture; sababni isaas inni jalqabaa yeroo hunda isa dhumaa fakkeessa. Roomaan waaqeffannaa mootummaa sanaa kan ture Baabiloniin

ଯତେବେଳେ ପୌଲ ଶାବ୍ଦିକରୁ ଆତ୍ମିକକୁ ହୋଇଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଚିହ୍ନିତ କଲେ, ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନିତ କରନ୍ତି ଯେ ଏହା କରୁଣର ସମୟାବଧିରେ ଘଟିଥିଲା; ଏବଂ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ମଣ କରିବା ଉଚିତ ଯେ ଯିରୁଶାଲମେର ଧର୍ମ କରୁଣ ସହ ସରାସରି ସଂପୃକ୍ତ। ଶାବ୍ଦିକ ଯିରୁଶାଲମେର ଧର୍ମ, ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ଶାବ୍ଦିକ ବାବିଲୋନ ଦ୍ଵାରା ସାଧିତ ହୋଇଥିଲା, ଶେଷର ପାଇଁ ଶାବ୍ଦିକ ରୋମ ଦ୍ଵାରା ସାଧିତ ହୋଇଥିଲା, କାରଣ ଯୀଶୁ ସଦା ଆରମ୍ଭ ସହ ଶେଷକୁ ପୂର୍ବଦିଗରେ କରନ୍ତି। ପୂଜାସ୍ଥଳ ଏବଂ ସନୋଦନକୁ ପଦ୍ମଲିତ କରିବା, ଯାହା ବାବିଲୋନର ପୌତ୍ତଳିକ ଶକ୍ତି ସହ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ରୋମର ପୌତ୍ତଳିକ ଶକ୍ତି ସହ ଶେଷ ହଲେ।

Miidhaginni hafuuraa Yerusaaalem hafuuraa irra ga'uun jechuun Roomaan paappaasotaa raawwatame; yeroo miidhaginni irra ga'uun sana lamaanis (kan dhugaa fi kan hafuuraa) miidhaginni ummata Waaqayyoo irra ga'uu humna badiisa geessisu sadaffaadhaan fakkeenyaan agarsiisu; inni kun, ilaalcha Roomaatiin, Roomaa ammayyaa jedhama.

Humnoonni diiggaa sadii jiran, kanneen tokkoon tokkoon isaanii saba Waaqayyoo ari'atan. Jaldeessi warraaqsa waaqeffannaa tolfamaa, isa boodaan bineensi galaanaa Katoolikummaa, innis bineensa lafaa Ameerikaa (raajii sobaa)tiin itti aanfama. Waaqeffannaan tolfamaa humnoota waaqeffannaa tolfamaa garaagaraatiin bakka buufamee ture; humnoonni sun Israa'el isa dhugaa miidhaa jalatti ukkaamsan. Ergasii Paapalummaan Israa'el hafuuraa bara dhibba kudha lamaa fi jaatamaaf, 538 irraa jalqabee hamma 1798tti, miidhaa jalatti ukkaamse. Tokkummaan sadiin qabame kan jaldeessaa, bineensaa fi raajii sobaa Roomaa ammayyaa dha; innis yeroo "sa'aatii" qormaata seera Dilbataa keessatti saba Waaqayyoo miidhaa jalatti ukkaamsa. Humnoonni diiggaa sadii kan jaldeessaa, bineensaa fi raajii sobaa akkasumas akka Roomaa waaqeffannaa tolfamaa, Roomaa paapalaa fi Roomaa ammayyaatti bakka buufamu.

Akka Mul'ata 17ttiitti, waaqeffannaan waaqolii sobaa mootota afran jalqabaa dha; mootiin shanaffaan paaphaasummaa dha; mootota ja'affaa, torbaffaa fi saddeettaffaan immoo tokkummaa sadan irraa ijaarame kan Roomaa ammayyaa ti.

Akkasumas torban ni jiru: shanan kufaniiru, tokko immoo jira, inni kaan ammatti hin dhufne; yeroo inni dhufuttis yeroo gabaabaa turuu qaba. Bineensi sun kan turee fi amma hin jirre, inni mataan isaa saddeettaffaadha; garuu warra torban keessaa tokko, gara badiisaattis ni deema. Mul'ata 17:10, 11.

Akka boqonnaa lammaffaa Daani'eelitti, waaqeffannaa waaqolii sobaa mootummoota afurii hundumaa, Baabilon isa dhugaa irraa jalqabee hamma Roomaa isa dhugaatti, of keessatti qabata. Baabilon hafuuraa papacy dha (mataa warqee sana), fi tokkummaan sadarkaa sadii kan bineensaa, jawwee, fi raajii sobaa (Roomaa ammayyaa) kan walitti dhufeenya sadarkaa sadii Miidoo-Phaaris hafuuraa, Giriik hafuuraa, fi Roomaa hafuuraa (madaan isaa nama ajjeesu fayye) tiin bakka bu'ama.

Yesus yeroo "jibbinsa onessuu, kan raajicha Daani'eel dubbate" jedhee waame sanatti, mallattoo addaa tokko kan Kiristaanonni Roomaa sadan keessaa tokkoon tokkoon isaanii keessatti beekuu qaban adda baasee agarsiisaa ture. Roomaan waaqeffannaa tolfamaa, Roomaan paaphaasotaa fi Roomaan ammayyaa hundinuu saba Waaqayyoo ari'atu. Ari'atamni sun raajii keessatti iddoo qulqulluu fi loltoota miidhuu fi irra ejjetuun bakka bu'amee mul'ata. Yesus yeroo ari'atamoota

sadan sanaa tokkoon tokkoon isaanii dhihaachaa jiru akeekkachiisa kenne. Yeroo “mallattoon” aangoo Roomaa iddoo qulqulluu keessa kaa’ametti, yeroo Yerusaalem irraa baqatan ga’ee ture. Yesus ibsa Daani’elii eegge “jibbinsa onessuu” jedhu humna lafa irraa ta’e tokkoof mallattoo godhee hin fayyadamne; garuu akka mallattoo Kiristaanonni beekuu qabanitti itti fayyadame.

“Yesus bartoota isaa isa dhaggeeffachaa turetti murtiiwwan Israa’el warra gantoota ta’an irratti bu’uu qabanii fi addumaanis aarii haaloo deebii Masihiididuu isaanii fi fannifamuu isaatiif isaan irratti dhufu beeksise. Mallattooleen ifa ta’an xumura sodaachisaa sana dura ni mul’atu turan. Sa’aatiin inni nama naasisu sun tasaafi ariitiidhaan ni dhufa ture. Fayyisaanis hordofoota Isaa akkana jechuun akeekkachiise: ‘Egaa yommuu isin ciigoo badiisaa isa raajichi Daani’el dubbate sun iddoo qulqulluu keessa dhaabatee argitanitti, (inni dubbisu haa hubatu:) yeroo sanatti warri Yihudaa keessa jiran gara tulluutti haa baqatan.’ Maatewos 24:15, 16; Luqaas 21:20, 21. Yommuu alaabaa waaqeffannaa tolfamaa warra Roomaa lafa qulqulluu irratti, kan dallaa magaalattii alatti furgalonga muraasa dheeratu keessatti, dhaabamu, yeroo sanatti hordofoonni Kiristoos baqachuudhaan nageenya argachuu qabu turan. Yommuu mallattoon akeekkachiisaa sun mul’atu, warri miliquu barbaadan turtii tokko illee gochuu hin qaban. Guutummaa biyya Yihudaa keessatti, akkasumas Yerusaalem mataa ishee keessattis, mallattoon baqannaa sanaaf kennamu battalumatti ajajamuu qaba ture. Inni tasaa mana irraa gubbaa ta’e irratti argame gara mana isaatti gad bu’uu hin qabu ture, qabeenya isaa keessaa isa caalaa gatii qabu illee oolchuuf. Warri lafa qotiisaa yookaan iddoo wayinii keessatti hojjechaa jiran uffata alaa ho’a guyyaa keessatti yeroo dadhabaa jiran baasanii kaa’an fudhachuuf deebi’uuf yeroo hin fudhatan. Isaan badiisa waliigalaa keessatti akka hin hirmaanneef yeroo tokko illee hin shakkamne turan.” The Great Controversy, 25.

Keessa sanatti keessatti Obboleettiin White “jibbisiisa onnee diigumsaa” akka “mallattoo ifa ta’een hin dogoggoramneetti” adda baafti; kunis “alaabaa waaqeffannaa waaqa soba warra Roomaa” jedhuun bakka buufame, isaanis iddoo qulqulluu mana qulqullummaa keessa “dhaaban.” Yesuus “jibbisiisa onnee diigumsaa” humna Roomaa mootummaa waaqa tolfamaa yookaan Roomaa papaasummaa keessaa tokko illee bakka buusuuf hin fayyadamne; garuu akka “mallattoo”tti fayyadame. Yommuu “mallattoon” kun lafa qulqulluu mana qulqullummaa keessa kaa’ame, Kiristaanonni Yerusaalem keessaa “akka badiisa waliigalaa keessatti hin hirmaanneef” baqachuu qabu turan. Obboleettiin White boodarra sanuma keessatti caalaatti deemtee raajii Kiristoos isa badiisa sana adda baase sana guutamuu tokko qofa utuu hin ta’in, guutamuu tokkoo ol akka qabu ibsiti.

“Raajii Fayyisaatiin waa’ee Yerusaalem irratti murtiin itti dhufuuf himame sanaaf raawwatamuu biraatu jira; badiisi suukanneessaan sun gaaddiduu dadhabaa qofa ture. Badiisa magaalaa filatamtee sana keessatti, adabbii addunyaa araara Waaqayyoo diddee seera Isaa irra ejjetee ilaaluun ni danda’ama. Barreeffamoonni gidiraa namaa lafti jaarraawwan yakka ishee dheeraa keessatti dhugaa baate ni dukkanaawu. Yommuu kana irratti yaadamu, garaan ni dhukkubsata, yaadnis ni laafa. Aangoo mootummaa samii diduun bu’aa akkamii sodaachisaa akka fide beekameera. Garuu mul’ata gara fuulduraatti kenname keessatti, haalli kana caalaa dukkanaa’an ni dhiyaata. Seenaa darbe,—hiriira dheeraa jeequmsaa, walitti bu’iinsaa fi fincilaawwan, ‘lolaan loltichaa ... sagalee wal makaa’ee fi uffata dhiigaan marmarame’

(Isaayaas 9:5),—kun hundinuu, guyyaa Hafuuri Waaqayyoo isa dhoorkaa ta’e guutumaan guutuutti warra hamaa irraa kaafamu sanatti, yeroo inni daddarbaa fedhii namaa fi dheekkamsa Seexanaa to’achuun dhaabuutti, sodaawwan guyyaa sana wajjin yoo madaalamu maal dha? Addunyaan yeroo sana, akkuma duraan takka hin argine, bu’aa mootummaa Seexanaa ni argiti.”

“Garuu guyyaa sanatti, akkuma yeroo Yerusaaalem baddeetti, sabni Waaqayyoo ni oola; namni jiraattota keessaa barreeffamee argamu hundinuu ni oola. Isaayaas 4:3. Kiristoos yeroo lammaffaaf dhufee warra Isatti amanamoo ta’an gara ofii Isaatti walitti qabachuuf akka dhufu dubbatee jira: ‘Yommuus gosoonni lafaa hundinuu ni boo’u; Ilmi namaas humnaa fi ulfina guddaadhaan duumessa samii keessa dhufuu ni argu. Inni maleykota Isaas sagalee xurumbaa guddaadhaan ni erga; isaanis filatamoota Isaa qilleensota afran irraa, qarqara samii tokko irraa hamma qarqara isa kaaniitti walitti ni qabu.’ Maatewoos 24:30, 31. Yommuus warri wangeelaaf hin ajajamne hafuura afaan Isaa irraa ba’uun ni badu, ifa ulfina dhufaatii Isaatiin ni barbadaa’u. 2 Tasalonqee 2:8. Akkuma Israa’el durii, warri hamaan ofuma isaanii ni barbadeessu; isaan yakka isaanii keessatti ni kufu. Jireenya cubbuutiin, of isaanii Waaqayyoo irraa akkas fageessanii, uumamni isaanii hamminaan akkas gadi bu’eera; mul’achuun ulfina Isaa isaanii keessatti ibidda gubaa ta’a.”

“Namoonni barsiisa dubbii Kiristoos keessatti isaaniiif dabarfame akka hin daganne of eeggannoo haa godhatan. Akkuma Inni diigamuu Yerusaaalem ilaalchisee bartoota Isaa akeekkachiisee, akka isaan miliquuf mallattoo badiisa dhihaachaa jiru isaaniiif kenne; akkasuma Inni guyyaa badiisa dhuma ilaalchisee addunyaa akeekkachiisee, mallattoolee dhihaanaa isaa isaaniiif kenneera, akka warri fedhan hundinuu dheekkamsa dhufu sana jalaa baqatan. Yesuus akkana jedha: ‘Aduutti, ji’atti, urjiwwan keessattis mallattooleen ni ta’u; lafa irrattis saboota gidduutti dhiphinni ni ta’a.’ Luqaas 21:25; Maatewos 24:29; Maarqos 13:24–26; Mul’ata 6:12–17. Warri mallattoolee dhufaatii Isaa kana argu ‘inni dhihoo akka ta’e, balbala irras akka ga’e’ beekuu qabu. Maatewos 24:33. ‘Kanaafis dammaqaa,’ jechuun dubbii gorsa Isaa ti. Maarqos 13:35. Warri akeekkachiisa sanaaf xiyyeeffannoo kennan guyyaan sun osoo hin beekin akka isaan hin geenyeef, dukkana keessatti hin hafan. Garuu warra dammaquu hin barbaanneef, ‘guyyaan Gooftaa akkuma hattuun halkan keessaa dhufu sana ni dhufa.’ 1 Tasalonqee 5:2–5.” The Great Controversy, 36, 37.

Yeroo Obboleettiin White dubbii kana barreessitetti, guutamuun badiisa Yerusaaalem amma iyyuu gara fuulduraatti ture. Murtiin haaloo deebii kan addunyaa ammayyaa irratti—Roomaa ammayyaa irratti (bineensa guddaa, bineensa, fi raajii sobduu) raawwatamu—dhuma addunyaatti kufaatii xumuraa Baabilon hafuura bakka bu’a; garuu Baabilon hafuura (paaphaasummaan) yeroo tokko duraanuu bara 1798 keessatti kuftee turte. Badiisni Yerusaaalem immoo murtii haaloo deebii Waaqayyoo isa waldaa gantuu irratti bu’u bakka bu’a.

Balleessaan Yerusaaalem bara 66 AD irraa hanga 70 AD keessatti waggaa sadii fi walakkaa turte, badiisa murtii adabbii deebii Waaqayyoo isa dhuma addunyaatti Roomaa ammayyaa (bineensa guddaa, bineensa sana fi raajii sobaa) irratti fidamutti fakkeenya taati. Marfamuu fi badiisni Yerusaaalem, kan bara 66 AD irraa jalqabee hanga 70 ADtti waaqeffannaa waaqota sobaatiin raawwatame, sirriitti waggaa sadii fi walakkaa ture.

Goobee fi badiisuu Yerusaalem hafuura kan paaphaasummaa dhaan raawwatame waggoota raajii sadii fi walakkaa ture; jechuunis bara 538 irraa jalqabee hamma 1798tti. Fakkeenyooni lamaan sun marfamuu fi badiisuu Yerusaalem “sa’aatii” yeroo rakkoo seera Dilbataa kan Roomaa ammayyaatiin dhufu sana ni fakkeessu. Badiisni Yerusaalem inni dhumaa keessaa inni sadaffaan, akkuma macaafa Daani’el keessatti agarsiifametti, deebifama.

Kitaabni Daani’el kan jalqabdu Baabilon Yerusaalem injifatee balleessuudhaan, xumurri isaas badiisa Baabilonii fi mo’icha Yerusaalemiin ta’a. Loltoota sadii keessaa tokkoon tokkoon isaanii keessatti, mallattoon Kiristiyaanotaaf kenname tokko jira ture; innis akka isaan lola dhufu sana irraa baqatan isaan beeksisa ture. Bara Gooftaa 66 keessatti, yeroo loltoonni Roomaa waaqeffannaa mootummaa isaanii hordofan sanamoota isaanii—mallattoolee isaanii (alaabaa waraanaa isaanii)—lafa qulqulluu mana qulqullummaa keessa dhaabanitti ture. Bara 538 keessatti immoo, yeroo “namni cubbuu” mul’ate, mana Waaqayyoo (waldaa Kiristaanaa) keessa taa’ee ofii isaa akka inni Waaqayyoo ta’e agarsiisaa turetti, yeroo inni waggaa sana keessatti Gumii Orleansiitti seera Dilbataa dabarsetti ture. Dirqamsiifni Dilbataa waan paaphaasonni aangoo isaanii addunyaa Kiristaanaa irratti qabaniif ragaa ta’ee adda baafatanidha; sababiin isaas isaan (sirriitti) akka jedhuutti, Dubbiin Waaqayyoo keessatti waaqeffannaaf Dilbataaf deggersi hin jiru, akkasumas isaaniin Dilbata akka guyyaa waaqeffannaa Kiristiyaanummaa keessatti dhaabame jechuun aangoon duudhaa fi aadaa isaanii kan warra waaqeffannaa mootummaa isaanii hordofan Kitaaba Qulqulluu ol ta’uu isaa ragaa ta’a.

Bara 538 keessa, Kiristaanonni waldaa Roomaa irraa adda ba’uu qabu turan; kunis salphaatti sababii isheen dhugumaan waldaa Kiristaanaa hin taane qofaaf utuu hin ta’in, mallattoon aangoo paaphaasii lafa qulqulluu waldaa Waaqayyoo keessa kaa’amee tureefis. Obboleettii White adeemsa addaan ba’uu seenaa sanaa, kan yeroo waldaan Waaqayyoo waggoota kuma tokkoo fi dhibba lamaa fi jahaatamaaf gammoojjii keessa baqatte jalqabe, ni ibsiti.

“Garuu mootummaa ifaa fi mootummaa dukkanaa gidduutti tokkummaan hin jiru; hordofoota isaanii gidduuttis tokkummaan jiraachuu hin danda’u. Yommuu Kiristaanonni warra waaqeffannaa ormaa irraa garagalani garuu walakkaa qofa jijjiiraman wajjin tokko ta’uuf walii galan, karaa dhugaa irraa isa gara fagootti isaanii geessu irratti seelan. Seexanni hordofoota Kiristoos keessaa baay’ee akkas guddaa ta’an gowwoomsuu keessatti milkaa’uu isaatti gammade. Sana booddees humna isaa irratti caalaatti hojjete; warra amanamoo Waaqayyotti hafan ari’achuufis isaan kakaase. Namoonni yeroo tokko ittisoota isaanii turan sun amantii Kiristaanaa dhugaa akkamitti mormuun danda’amu akka gaariitti namoota biroo hundumaa caalaa ni hubatu turan; Kiristaanonni gantoonni kunis hiriyoota isaanii warra walakkaa qofa waaqeffannaa ormaa keessaa ba’an wajjin tokko ta’anii, amaloota barsiisa Kiristoos keessaa isa hundumaa caalaa bu’uuraa ta’e irratti lola isaanii qajeelchan.”

Warri sodaan baay’ee cimaa kan barbaachise, warri amanamoo ta’uu barbaadan gowwoomsaa fi xuraawwan uffata lubummaa jalatti dhokfatamanii gara waldaa kiristaanaatti galfaman dura dhaabachuu akka danda’aniif ture. Macaafni Qulqulluun akka ulaagaatti amantii hin fudhatamne. Barsiisni bilisummaa amantii akka heresii tti moggaafame, warri isa deggaranis jibbananii fi irraa dhorkaman.

“Eega wal’aansoo dheeraa fi cimaa booddee, namoonni amanamoon muraasni sun, yoo waldaan gantuu sun ammas sobaa fi waaqeffannaa waaqota ormaa irraa of bilisa baasuu didde, walitti dhufeenya ishee wajjin qabu hundumaa diiguuf murteessan. Isaan, Dubbiin Waaqayyoo akka ajajutti yoo abboomamuuf ta’e, adda ba’uun isaanii barbaachisummaa guutuu qabu akka ta’e hubatan. Dogoggora lubbuu isaanii mataa isaanii irratti badiisa fidan obsuu hin dandeenye; akkasumas fakkeenya amantii ijoollee isaanii fi ijoollee ijoollee isaanii balaa keessa galchu dhaabuufis hin dandeenye. Nageenyaa fi tokkummaa eeguuf, waan amanamummaa Waaqayyoo qaban wajjin wal simatu kamiyyuu irratti laafina gochuuf qophaa’oo turan; garuu mabdiin isaanii aarsaa gochuun illee nageenyi gatii baay’ee qaalii ta’een bitamee akka ta’u itti dhaga’ame. Tokkummaan dhugaa fi qajeelummaa araara seenuudhaan qofa yoo argamuu danda’e, garaagarummaan haa jiraatu, waraannis haa ta’u iyyuu.” The Great Controversy, 45.

Mata-dureewwan kana barruu itti aanu keessatti ni itti fufna.

“Bara baraan keenya dura diriireera. Golgaan kun amma ol kaafamuuf jira. Nuyi iddoo ulfinaa fi itti gaafatamummaa kana keessa jirru, yeroo lubbuun naannoo keenya jiran baduutti jiranii, jaalala keenya ofittummaa irraa madde kan boqonnaa qabachuu irratti maxxannee, maal hojjechaa jirra, maal yaadaa jirra? Garaan keenya guutummaatti jabaatee miira hin qabne ta’eera? Fayyina namoota kaaniif hojii hojjechuu akka qabnu nuti hin dhaga’amuu yookaan hin hubatamuu danda’aa? Obboloota, isin keessaa warra ija qabdaniin hin argine, gurra qabdaniin hin dhageenye keessaa taatanii? Waaqayyoo fedha Isaa akka beektan isiniif kennuun isaa akkanumaan ta’ee? Inni akeekkachiisa irratti akeekkachiisa isiniif erguun isaa akkanumaan ta’ee? Ibsa dhugaa bara baraa waa’ee waan lafarratti dhufuuf jedhu ni amantuu? Murtoon Waaqayyoo saba irratti rarra’aa jiraachuu isaa ni amantuu, garuu ammas boqonnaadhaan taa’uu, dhibaa’ummaan, of eeggannoo dhabuudhaan, jaalala gammachuu keessatti jiraachuu dandeessuu?”

“Amma yeroo saba Waaqayyoo jaalala isaanii sirreessanii yookaan qabeenya isaanii biyya lafaa keessatti kuufatan miti. Yeroon, akkuma bartoota durii sanaa, bakka onaa fi kophaa ta’anitti kooluu barbaaddachuuf dirqamuun keenya fagoo hin jiru. Akkuma marfamni Yersaalem loltoota Roomaa biratti Kiristaanota Yihuudaaaf mallattoo baqannaa ture, mootummaa keenya keessatti murtii Sanbata paaphaasii raawwachiisuun aangoon fudhatamuus akeekkachiisa nuuf ta’a. Yeroo sanatti magaalawwan gurguddoo dhiisuu, akkasumas itti aansuudhaan magaalawwan xixiqqoo irraa baanee iddoowwan kophaa ta’an gaarran gidduutti argaman keessatti mana jireenyaa of qusannaa qabu barbaaduuf qophaa’uun yeroo ta’a. Amma garuu, asitti manneen jireenyaa qaalii barbaaduu mannaa, gara biyya caalu tokkootti, jechuunis biyya samii, ce’uuf qophaa’aa jiraachuu qabna. Maallaqa keenya of gammachiisuuf baasuu mannaa, qusannoo gochuu barachuu qabna. Kennaan hundi Waaqayyoo irraa liqeeffamee kenname ulfina Isaatiif, akeekkachiisa biyya lafaatiif kennamu dabarsuuf itti hojjetamuu qaba. Waaqayyoo magaalawwan keessatti hojjetoota Isaa wajjin hojjetanif hojii qaba. Ergama keenya deeggaramuu qaba; ergamoonni haaraanis banamuu qabu. Hojii kana milkaa’inaan fuuldura oofuun baasii xiqqaa hin gaafatu. Manneen waaqeffannaa barbaachisu; achittis namoonni dhugaa yeroo kanaatiif ta’e dhaga’uuf affeeramuu danda’u. Kaayyoo kanaafuma Waaqayyoo kaappitaala imaana-dhaabbatoota Isaatti kenneera. Qabeenyi keessan akka hojii kun gufachiifamu godhutti hojiiwwan biyya lafaatti hin hidhatamin. Maallaqa

keessan bakka isin dhimma kaayyoo Waaqayyootiif ittiin tajaajiluu dandeessanitti baasaa. Qabeenya keessan of dura gara samii ergaa.” Testimonies, volume 5, 464.